

METINIS

**UAB TAURAGĖS REGIONO ATLIEKŲ
TVARKYMO CENTRO PRANEŠIMAS
2022 M.**

Virginijus Noreika
direktorius@uabtratc.lt

Turinys

1. DUOMENYS APIE BENDROVĘ	2
1.1. VALDYMO ORGANAI IR INFORMACIJA APIE BENDROVĖS VADOVĄ.....	2
1.2. PERSONALAS.....	2
1.3. BŪKLĖS, VEIKLOS RIZIKOS BEI NEAPIBRĖŽTUMŲ APŽVALGA	3
1.4. BENDROVĖS PLĖTROS APŽVALGA.....	4
2. FINANSINIŲ IR NEFINANSINIŲ VEIKLOS REZULTATŲ ANALIZĖ	4
2.1. FINANSINIŲ VEIKLOS REZULTATŲ ANALIZĖ.....	4
2.2. NEFINANSINIŲ VEIKLOS REZULTATŲ ANALIZĖ BEI VEIKLOS VYKDYMO APŽVALGA.....	6
2.2.1. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimas	6
2.2.2. Aplinkosauga	8
2.2.3. Vietinės rinkliavos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą administravimas	12
2.2.4. ES projektai.....	14
2.2.5. Viešieji pirkimai	14
3. SVARBIAUSI ĮVYKIAI PO FINANSINIŲ METŲ PABAIGOS.....	16
4. BENDROVĖS VEIKLOS PLANAI IR PROGNOZĖS.....	16
5. FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS	17
5.1. FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMO TIKSLAI.....	17
5.2. NAUDOJAMOS APSIDRAUDIMO PRIEMONĖS	18
5.3. BENDROVĖS KAINŲ, KREDITO, LIKVIDUMO IR PINIGŲ SRAUTŲ RIZIKOS MĀSTAS.....	19

1. DUOMENYS APIE BENDROVĘ

UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras (toliau vadinama ir Bendrovė, TRATC) yra ribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo. Bendrovės duomenys kaupiami ir saugomi juridinių asmenų registre, kodas 179901854.

Pagrindinis TRATC veiklos tikslas – vykdyti atliekų tvarkymo užduotis ir funkcijas, kurias skiria Akcininkai.

TRATC sudarytų Koncesijos sutarčių pagrindu, teisės aktų nustatyta tvarka Tauragės regiono, kurį apima Tauragės, Jurbarko, Šilalės rajonų ir Pagėgių savivaldybių teritorijos (toliau vadinama ir Savivaldybės), savivaldybių pavedimu atlieka atliekų tvarkymo sistemos organizavimo, atliekų tvarkymo ir vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą (toliau – Vietinė rinkliava) įmokos administravimo funkcijas Savivaldybių teritorijose.

Bendrovės įstatinis kapitalas lygus 2.867.238,00 (du milijonai aštuoni šimtai šešiasdešimt septyni tūkstančiai du šimtai trisdešimt aštuoni eurai) eurai. Įmonė nuosavų akcijų nėra įsigijusi.

Bendrovės įstatinis kapitalas padalytas į 3300 (tris tūkstančius tris šimtus) paprastųjų nematerialiųjų vardinių akcijų.

Vienos akcijos nominali vertė 868,86 (aštuoni šimtai šešiasdešimt aštuoni eurai ir aštuoniasdešimt šeši euro centai) eurų.

Bendrovės akcininkų turimų akcijų skaičius yra toks:

 Tauragės r. sav. 1290 paprastos vardinės akcijos	 Jurbarko r. sav. 920 paprastos vardinės akcijos	 Šilalės r. sav. 790 paprastos vardinės akcijos	 Pagėgių sav. 300 paprastų vardinių akcijų
--	---	--	---

1.1. Valdymo organai ir informacija apie Bendrovės vadovą

Bendrovės įstatai numato, kad Bendrovės organai yra visuotinis akcininkų susirinkimas ir vienasmenis valdymo organas – Bendrovės vadovas, kurio pareigų pavadinimas direktorius.

Bendrovės vadovas organizuoja kasdienę Bendrovės veiklą bei veikia Bendrovės vardu pagal Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatyme ir Bendrovės įstatuose nustatytą kompetenciją.

Nuo 2021 m. Bendrovės direktoriaus pareigas eina Virginijus Noreika (paskyrimo data – 2021.01.01).

1.2. Personalas

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo kodekse nustatyta vidutinio darbuotojų skaičiaus nustatymo tvarka ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintomis taisyklėmis, 2021 m. rugsėjo 29 d. Bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. V-65 „Dėl Bendrovės valdymo struktūros ir darbuotojų pareigybių keitimo“ bei atsižvelgdamas į TRATC darbuotojų sutikimus patvirtinti 34 etatai.

2022 m. Bendrovėje sudaryta 19 naujų darbo sutarčių, atleista 13 darbuotojų.

Darbuotojai buvo priimti sudarant terminuotas darbo sutartis dėl darbo žaliųjų atliekų surinkimo aikštelėse (toliau – ŽAKA) pavasario - rudens laikotarpiu, taip pat vykstant natūraliai darbuotojų kaitai – vaikų priežiūros atostogos, darbo santykių nutraukimas.

Pagrindinės darbo santykių nutraukimo priežastys: suėjo darbo sutarčių terminas (ŽAKA priėmėjai), darbuotojai darbo sutartis nutraukė savo iniciatyva, darbo santykiai nutraukti šalių susitarimu.

1.3. Būklės, veiklos rizikos bei neapibrėžtumų apžvalga

Apžvelgiant į Bendrovės veiklos sąlygas reikėtų akcentuoti vieną iš pagrindinių tolimesnės veiklos neapibrėžtumo faktorių – nėra patvirtinti Tauragės regiono ir Savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planai.

Tolimesnės veiklos ir būsimo rezultato neapibrėžtumui įtakos turės ir nauja regioninės kainos už atliekų tvarkymą apskaičiavimo tvarka. Priimtuose įstatymuose nustatyta, kad dalis įkainio bus reguliuojama Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau - VERT), kitos dalies dydį tvirtins Savivaldybės. Visiškai nauja apskaitos sistema pareikalaus ir kitokio įmonės pajamų bei sąnaudų skirstymo principo atskiroms veikloms, reikės papildomų lėšų esamų apskaitos bei rinkliavos programų tobulinimui bei kitų resursų numatytiems uždaviniams įvykdyti.

Veiklos rizikai didelę įtaką daro tai, kad bendrieji Savivaldybių priimti ir patvirtinti dokumentai numato, kad visas atliekų tvarkymo sąnaudas turėtų dengti teršėjai ir atliekų turėtojai. Sąnaudos turėtų būti dengiamos, rinkliavos mokėtojų lėšas kaupiant savivaldybių specialiose sąskaitose ir pervedant jas TRATC pagal išrašytas sąskaitas, o atskirose Savivaldybėse mokėtojų sumokėtos rinkliavos lėšos ir sąnaudos atliekoms sutvarkyti nesutampa. Tikėtina, kad ši problema bus išspręsta, taikant naujai apskaičiuotą vienos KA tonos sutvarkymo kainą, pakeitus atsiskaitymo sistemą su savivaldybėmis, naujai patvirtinus tai reglamentuojančius dokumentus.

2022 metų įvykiai bei kiti išoriniai veiksniai (*karas Ukrainoje, išaugęs infliacijos lygis ir kt.*) lėmė ženkliai išaugusias Bendrovės sąnaudas. Šiuo metu Savivaldybių patvirtinta vienos tonos komunalinių atliekų sutvarkymo kaina yra per maža, kad būtų padengti visi TRATC patiriami atliekų sutvarkymo kaštai.

Bendrovės gaunamos pajamos taip pat yra tampriai susijusios su sutvarkytų atliekų kiekiu, už kurį Savivaldybės atsiskaito pagal patvirtintą įkainį. 2022 m. (*lyginant su 2021 m.*) bendras sutvarkytų atliekų kiekis sumažėjo 2180 tonomis, t.y. TRATC gavo 209,3 tūkst. Eur be PVM mažiau pajamų nei buvo planuota.

Laiku negaudama pajamų iš Savivaldybių (*dėl susidariusių skolų, per mažos nustatytos vienos komunalinių atliekų sutvarkymo kainos*), Bendrovė neturi apyvartinių lėšų ir susiduria su sunkumais plėtojant tolesnę įmonės veiklą (*papildomos technikos įsigijimas, papildomų aikštelių įrengimas arba esamų atnaujinimas, ES projektų įgyvendinimas ir kt.*) bei negali savalaikiai atsiskaityti su tiekėjais.

Subalansuotas pajamų ir sąnaudų santykis bei vidinių rezervų ieškojimas pagerintų TRATC finansinę padėtį bei leistų efektyviau įgyvendinti Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plane (toliau – Planas) numatytas užduotis, plėsti naujai teikiamų paslaugų ratą.

Norint išvengti tolesnio disbalanso, būtina kai kuriose Savivaldybėse peržiūrėti rinkliavos įkainius, nustatytą vienos tonos komunalinių atliekų sutvarkymo kainą, ieškoti papildomų veiklų, kurių dėka atsirastų galimybė gauti papildomų pajamų ir tokiu būdu pagerėtų įmonės finansinė padėtis.

1.4. Bendrovės plėtros apžvalga

Baigiami įgyvendinti ES projekto „Tauragės regiono komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ darbai. Projekto eigoje didžiausios investicijos įdėtos į Tauragės regiono atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūros kūrimą - įrengtas požeminių ir antžeminių aikštelių su konteineriais tinklas. 2022 m. vykdoma pastato, skirto atliekų paruošimo pakartotiniam naudojimui, statybos darbų atlikimo sutartis.

Projektas turi būti baigtas 2023 kovo mėn.

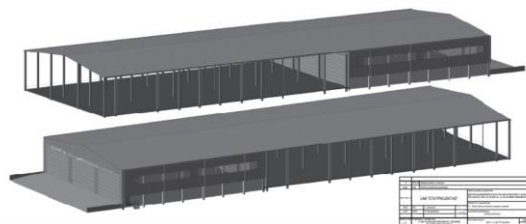
Įgyvendinant ES projektą „Tauragės regiono maisto/virtuvės, įskaitant ir žaliųjų, atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ 2022 m. parengtas maisto/virtuvės atliekų (toliau – MVA) apdorojimo statinio techninis projektas. Įsigyta MVA atliekų tvarkymui skirta technika: smulkintuvas, sijotuvai, vyniotuvas. Paskelbtas

atviras pirkimas dėl statinio ir stoginės, skirtų MVA apdorojimui, statybos darbų. Projektas turi būti įgyvendintas iki 2023 m. pabaigos.

Siekiant sumažinti atliekų rūšiavimo Tauragės regiono nepavojingų atliekų sąvartyne (toliau – Sąvartynas) sąnaudas, 2022 m. įsigyta mišrių komunalinių atliekų ir/ar pakuočių rūšiavimo linija (254 100 Eur be PVM), įvykdyti modernizavimo darbai bei įsigyta jos aptarnavimui reikalinga technika (*frontalinis ir teleskopinis krautuvas (101 640 Eur su PVM)*).

Siekiant užtikrinti savalaikę, kokybišką ir visiems gyventojams prieinamą pakuočių atliekų rūšiavimo paslaugą, stabilų pakuočių atliekų, susidarantių komunalinių atliekų sraute, rūšiuojamojo surinkimo paslaugas, 2022 m. pradėtos atliekų surinkėjų parinkimo procedūros Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka Tauragės, Šilalės rajonų ir Pagėgių savivaldybėse.

1 pav. Statinio su stogine techninis projektas Sąvartyne

2. FINANSINIŲ IR NEFINANSINIŲ VEIKLOS REZULTATŲ ANALIZĖ

2.1. Finansinių veiklos rezultatų analizė

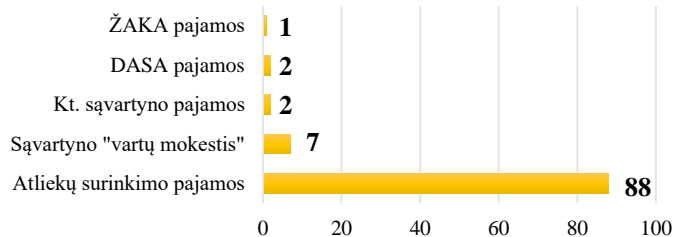
Bendrovė 2022 metus baigė nuostolingai. 2021 metų grynasis pelnas sudarė 38,4 tūkst. Eur., o 2022 m. nuostolis siekė 622 tūkst. Eur.

Bendrovės ūkinės veiklos finansinis rezultatas rodo, kad 2022 metais įmonės sąnaudos viršijo pajamas. Lyginant su 2021 metais, pajamos sumažėjo 307,5 tūkst. Eur., o sąnaudos padidėjo 462,8 tūkst. Eur.

Pagrindinė neigiamo finansinio rezultato priežastis – per maža savivaldybių tarybų patvirtina 1 tonos atliekų sutvarkymo kaina (96 Eur be PVM), kuri nebepadengia atliekų tvarkymo sistemos patiriamų kaštų. Pajamų sumažėjimui pagrindinę įtaką turėjo negautos planuojamos pajamos iš savivaldybių dėl sumažėjusių atvežtų tvarkyti atliekų kiekių. Pajamų gauta mažiau 209,2 tūkst. Eur negu 2021 m. Sumažėjo ir pajamos už priimtus tvarkyti atliekų kiekius per „vartų mokesčių“ tiek į Sąvartyną, tiek į ŽAKA ir DASA. Iš fizinių ir juridinių asmenų per „vartų mokesčių“, o taip pat kitų pajamų gauta 91,1 tūkst. Eur mažiau negu 2021 m. Nors įmonė savo veiklos rezultatui gerinti maksimaliai taupė vidinius rezervus, administravimo kaštus, tačiau išaugusios kuro, elektros, sąvartyno taršos mokesčio ir kt. sąnaudos neleido pasiekti teigiamo finansinio rezultato.

Visos TRATC veiklos pajamos 2022 metais buvo 2 mln. 475,7 tūkst. Eur, 2021 metais 2 mln. 783,2 tūkst. Eur. Pagrindinis pajamų šaltinis – lėšos, gautos už atliekų kiekius, atvežtus į regioninį sąvartyną, DASA ir ŽAKA tolesniam jų tvarkymui.

1 diagrama. 2022 m. Bendrovės pajamų pasiskirstymas pagal veiklas (proc.)

1 lentelė. Įmonės pajamos pagal veiklas ir jų palyginimas:

Veiklos pavadinimas	2021 m. (Eur)	2022 m. (Eur)	Pokytis, Eur
Atliekų surinkimo pajamos	2 389 865	2 180 628	-209 237
Sąvartyno "vartų mokestis"	328 273	167 944	-160 329
Kt. sąvartyno pajamos	13 664	58 822	45 158
DASA pajamos	27 327	38 626	11 299
ŽAKA pajamos	23 126	19 286	-3 840
Kt. veiklos pajamos	960	10 400	9 440
Viso:	2 783 215	2 475 706	-307 509

Bendrosios TRATC veiklos sąnaudos 2021 metais sudarė 2 mln. 744,8 tūkst. Eur, 2022 metais 3 mln. 207,6 tūkst. Eur. Veiklos kaštų padidėjimas - 462,8 tūkst. Eur.

2 lentelė. Įmonės sąnaudos pagal veiklas ir jų palyginimas:

Veiklos pavadinimas	2021 m	2022 m	Pokytis
	Eur (be PVM)	Eur (be PVM)	Eur (be PVM)
Atliekų surinkimas ir transportavimas	954 123	972 882	18 759
Atliekų šalinimas (sąvartyne)	616 464	915 804	299 340
Bendrosios ir sistemos administravimo sąnaudos	272 998	353 562	80 564
Atliekų rūšiavimas ir apdorojimas	261 526	253 296	-8 230
Rinkliavos administravimas	157 801	173 412	15 611
Atliekų deginimas	140 086	222 596	82 510
DASA eksploatavimas	93 718	119 640	25 922
ŽAKA eksploatavimas	82 156	100 108	17 952
Tekstilės tvarkymas	70 688	76 023	5 335
BSA eksploatavimas	60 415	13 333	-47 082
Uždarytų sąvartynų priežiūra	34 873	6 967	-27 906
Viso:	2 744 848	3 207 623	462 775

Pagrindinės įmonės sąnaudų padidėjimo sritys – ženkliai išaugę technikos eksploatavimo kaštai, elektros energijos sąnaudos, padidėjusios sąnaudos vežėjui už paslaugą dėl kainų pasikeitimo, išaugęs mokestis už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis, sąnaudos už atliekų deginimo paslaugą, padidėjusios atliekų utilizavimo sąnaudos, padidėjusios darbo užmokesčio fondo

išlaidos ir kt. Didelę įtaką kaštų padidėjimui turėjo ilgalaikio turto perkainavimas, dėl ko padidėjo ilgalaikio turto nusidėvėjimo sąnaudos.

Pagrindinė Vietinės rinkliavos ir bendrųjų sistemos administravimo sąnaudų išaugimo priežastis – darbo užmokesčio fondo padidėjimas dėl pakeltų atlyginimų darbuotojams.

Uždarytų sąvartynų sąnaudų sumažėjimą lėmė Ližių sąvartyno perkainavimo vertės sumažėjimo sąnaudos.

Per 2022 metus deginimo paslaugai apmokėti panaudota 222,6 tūkst. Eur. Tai reikšminga suma, padidinusi atliekų tvarkymo kaštus. Priežastis – siekiant mažinti šalinamų atliekų į Tauragės regiono nepavojingų atliekų

Sąvartyną 2022 m. išvežta į deginimo įrenginius didesnis kiekis atliekų (likusių po rūšiavimo) negu 2021 m.

Tekstilės tvarkymo sąnaudos padidėjo neženkliai, nes nepradėta papildomai tvarkyti tekstilės atliekų Šilalės ir Pagėgių savivaldybėse, todėl nebuvo ir sąnaudų.

Sąnaudos vežėjui padidėjo 18,8 tūkst. Eur. Nors atliekų kiekiai sumažėjo, ankstesniais metais padidėjusi vežėjo kaina įtakojo vežėjo paslaugos apmokėjimo sąnaudas. Be to, buvo indeksuotos ir padidintos vežėjo kainos visose savivaldybėse.

Visi atliekų šalinimo Sąvartyne kaštai padidėjo 299,3 tūkst. Eur. Didžiausią padidėjusią sąnaudų sumą (lyginant 2021 m. su 2022 m.) sudaro ilgalaikio turto perkainavimo rezervo dydis - 69,7 tūkst Eur. Sąvartyno taršos mokesčio suma padidėjo 27,0 tūkst. Eur. Pakelti atlyginimai sąvartyno darbuotojams darbo užmokesčio fondą padidino 32,3 tūkst. Eur. Stipriai išaugo technikos eksploatavimo sąnaudos dėl padidėjusių kuro išlaidų, technikos remonto ir kt. išlaidų. Bendra šių sąnaudų suma padidėjo 29,5 tūkst Eur. Elektros sąnaudos dėl padidėjusių įkainių išaugo 24,9 tūkst Eur.

TRATC bendrosios veiklos sąnaudų ir pajamų padidėjimą ar sumažėjimą didele dalimi įtakoja atliekų kiekio pokytis. Didėjant ar mažėjant atliekų kiekiui, keičiasi ir įmonės gaunamos pajamos už jų tvarkymą, tačiau dėl augančių sąnaudų didėja ir kaštai jų sutvarkymui.

Išsamūs Bendrovės finansinės veiklos duomenys pateikiami metinėje finansinėje ataskaitoje.

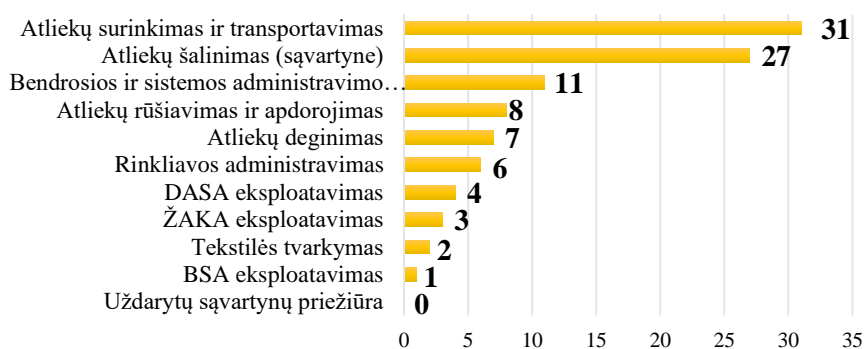
2.2. Nefinansinių veiklos rezultatų analizė bei veiklos vykdymo apžvalga

2.2.1. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimas

Komunalinių atliekų surinkimas

2022 m. birželio 1 d. LRV nutarimu Nr. 573 buvo patvirtintas Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. planas.³ Vadovaujantis Plane įtvirtintu atliekų tvarkymo visuotinio principu, viešojo komunalinių atliekų tvarkymo paslauga turi būti siūloma, teikiama ir užtikrinama

2 diagrama. 2021 m. Bendrovės sąnaudų pasiskirstymas pagal veiklas (proc.)

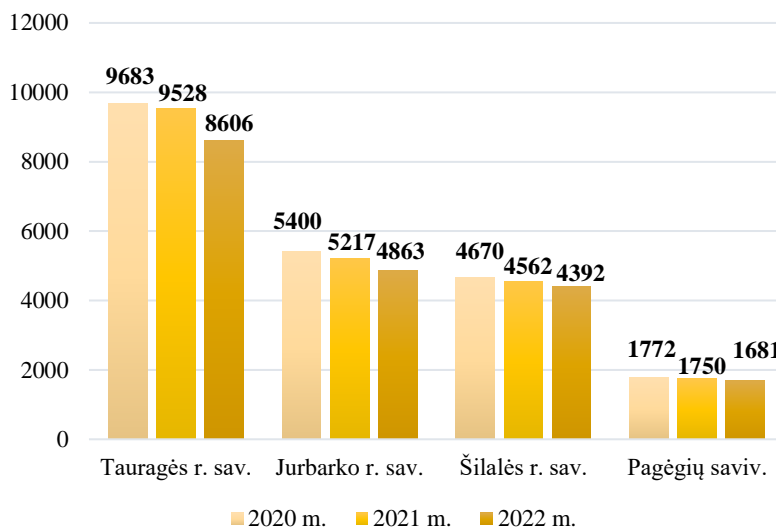

visiems komunalinių atliekų turėtojams. 2022 m. gruodžio 31 d. duomenimis komunalinių atliekų tvarkymo paslauga Tauragės regione yra teikiama 100 procentų atliekų turėtojų.

Mišrių komunalinių atliekų surinkimo paslaugas Tauragės regione teikia viešųjų konkursų būdu parinkti komunalinių atliekų vežėjai: UAB „Ekonovus“ – Tauragės rajone (sutartis pasirašyta 2021 m.), UAB „Ecoservice“ – Šilalės rajone (sutartis pasirašyta 2020 m.), Jurbarko rajone (sutartis pasirašyta 2018 m.) ir Pagėgių savivaldybėje (sutartis pasirašyta 2017 m.). Pagal pasirašytas sutartis visose savivaldybėse komunalines atliekas surenkantiems vežėjams mokama pastovioji dalis bei kintamoji, kuri yra apskaičiuojama už konteinerių pakėlimus.

Pastaruosius keletą metų vežėjų iš atliekų turėtojų apvažiavimo būdu surenkami komunalinių atliekų kiekiai nuolat mažėja. Mišrių komunalinių (likusių po rūšiavimo) atliekų kiekiai regione sumažėjo 2020 m. – 1,58 procento, 2021 m. – 2,18 procento, o 2022 m. – 7,2 procento.

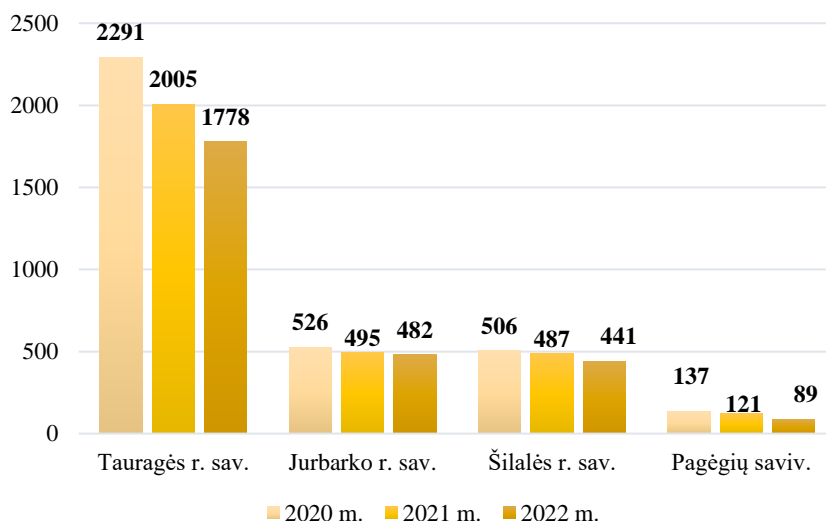
3 diagrama. 2020 – 2022 m. Tauragės regiono vežėjų surinktų mišrių komunalinių atliekų kiekių (t) palyginimas

Bioskaidžių atliekų (žaliųjų sodo/daržo bei maisto ir virtuvės atliekų) surinkimas

Tauragės regione toliau plėtojamas bioskaidžių atliekų (žaliųjų sodo/daržo bei maisto ir virtuvės atliekų) atskiras surinkimas iš Tauragės, Jurbarko, Šilalės bei Pagėgių miestų gyventojų. Tauragės regione žaliųjų atliekų surinkimui iš individualių namų valdų naudojami 5668 vnt.

4 diagrama. 2020 – 2022 m. apvažiavimo būdu iš gyventojų surinktų žaliųjų atliekų kiekių (t) palyginimas

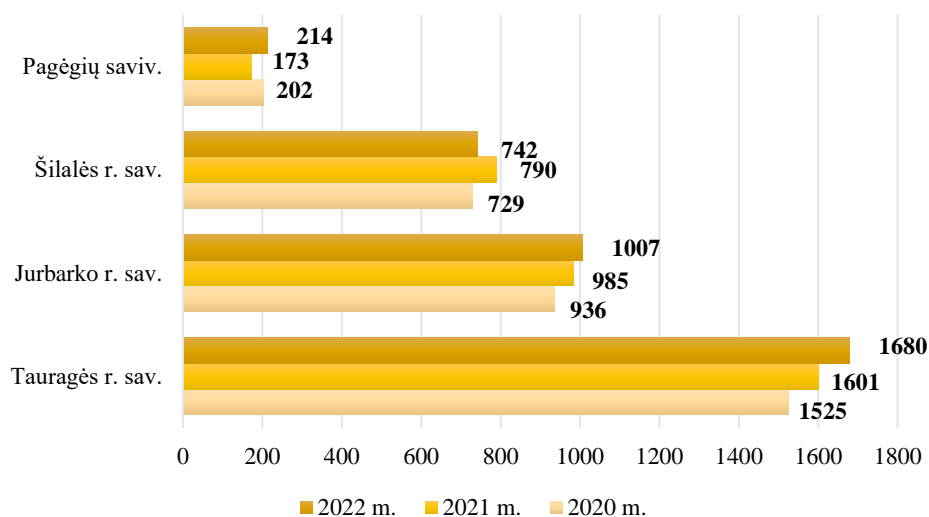
individualių žaliųjų atliekų surinkimo konteinerių. Apvažiavimo būdu surenkamų žaliųjų atliekų kiekis 2022 metais Tauragės regione sumažėjo 10,25 procento. Kiekio mažėjimą įtakojo žaliųjų atliekų konteinerių pakėlimų apmokestinimas bei žaliųjų atliekų surinkimo iš daugiabučių namų teritorijų konteineriais paslaugos panaikinimas Tauragės rajone.

Tauragės regiono gyventojai yra skatinami kompostuoti bioskaidžias atliekas savo namų valdose. Regiono gyventojams yra išdalinta 2088 vnt. kompostavimo dėžių, dalis gyventojų kompostuoja savadarbėse dėžėse. Papildomai numatoma įsigyti ir gyventojams išdalinti 6000 vnt. kompostavimo dėžių.

Pirminis atliekų rūšiavimas

Tauragės regione yra išplėtotas pirminis rūšiavimas namų ūkiuose. Apie 90 procentų Tauragės regiono individualių namų valdų savininkų yra aprūpinta rūšiavimo konteineriais. Pakuočių atliekas bei antrines žaliavas iš bendro naudojimo ir individualių konteinerių Tauragės rajone surenka UAB „Dunokai“, Jurbarko rajone - UAB „Jurbarko komunalininkas“, Šilalės rajone – UAB „Ecoservice“, Pagėgių savivaldybėje – UAB „Ecoservice“. 2022 m. Tauragės regione atskirai surinktų pakuočių

5 diagrama. 2020 – 2022 m. konteineriais surinktų antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų kiekių (t) palyginimas.

atliekų ir antrinių žaliavų kiekis išaugo 2,66 procento. Tikėtina, kad antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų kiekio didėjimą įtakojo ES paramos lėšomis daugiabučių namų kvartaluose įrengtos požeminės ir antžeminės bendro naudojimo konteinerių aikštelės, - taip

buvo išplėstas konteinerių tinklas ir daugiabučių gyventojams buvo sudarytos palankesnės sąlygos rūšiuoti. Pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų kiekio palyginimas pavaizduotas 5 diagramoje. Siekiant didinti gyventojų sąmoningumą ir skatinti pirminio rūšiavimo įgūdžius 2022 metais Tauragės regione buvo vykdomos įvairios visuomenės informavimo ir švietimo priemonės.

Planuojama, kad gyventojų rūšiavimo įgūdžiai gerės ir atskirai surenkamų antrinių žaliavų kiekiai kasmet didės.

Atliekų tvarkymas po mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo

Atliekų sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklėse pabrėžiama nuostata, kad sąvartynuose draudžiama šalinti neapdorotas ir po apdorojimo tinkamas perdirbti ar kitaip panaudoti atliekas. Atsižvelgiant į minėtą nuostatą TRATC pirkė mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo ir perdavimo perdirbti ir/ar panaudoti paslaugą. Eilę metų minėtą paslaugą teikė UAB Ekobazė, laimėjusi viešąjį pirkimą. 2022 m. TRATC įsigijo šią rūšiavimo liniją, gavo taršos leidimą ir 2022 m. gruodžio mėn. pradėjo rūšiuoti mišrias komunalines atliekas.

Vadovaujantis aukščiau minėta nuostata 2022 m. į Sąvartyno teritorijoje veikiančią rūšiavimo liniją buvo perduota rūšiuoti 19 540,700 t. mišrių komunalinių atliekų, iš jų atskirta 7 932,600 t biologiškai skaidžių atliekų, kurios buvo kompostuojamos biologiškai skaidžių atliekų

kompostavimo aikštelėje, gaminat stabilatą bei 560,980 t pakartotiniam naudojimui ar perdirbimui tinkančios atliekos (mišrios popieriaus atliekos, plastikinė pakuotė, PET pakuotė, stiklo pakuotė, metalinė pakuotė, kombinuota pakuotė). Po rūšiavimo likęs atliekų kiekis (11 047,12 t) buvo pašalintas Sąvartyne arba perduotas deginimui.

Tauragės regiono nepavojingų atliekų sąvartyno veikla

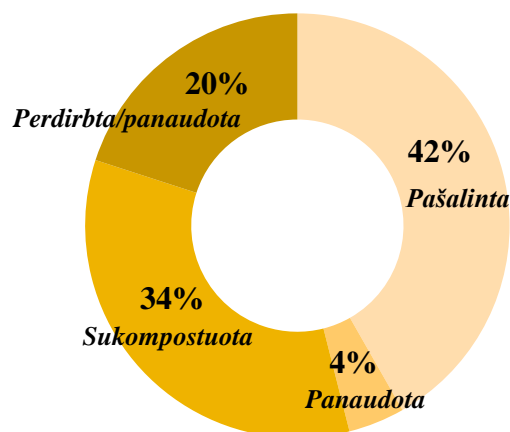
2022 m. iš viso Sąvartyne priimta 23 366,122 t atliekų, iš jų:

- ✓ **pašalinta** sąvartyne – 9 755,402 t;
- ✓ **panaudota** sąvartyno sluoksnių perdengimui, kelių formavimui – 1 004,580 t;
- ✓ **sukompostuota**, gaminant kompostą/ stabilatą – 7 932,600 t;
- ✓ **perdirbta/ panaudota** – 4 673,540 t (iš jų deginamos energijos gamybai 4 112,56 t ir kitaip perdirbamos antrinės žaliavos 560,980 t)

Analizuojant Sąvartyne vykdomą atliekų tvarkymo veiklą aiškiai matyti, kad didžioji dalis t. y. 42 proc. atliekų, priimtų į sąvartyną, buvo šalinamos, 34 proc. kompostuojamos, 20 proc. perdirbamos ar kitaip panaudojamos.

2022 m. į Sąvartyną daugiausia priimta mišrių komunalinių atliekų – 19 540,700 t. Po mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo pašalinta 6 934,560 t atliekų. Reikia paminėti, kad per 2022 m. į Sąvartyną priimta 1 004,58 t statybinių atliekų, kurios buvo panaudotos Sąvartyno atliekų sluoksnių perdengimui ir laikinų kelių formavimui.

6 diagrama. Atlieku, priimtų į Sąvartyną tvarkymo būdų dinamika 2022 m., proc.

3 lentelė. 2022 m. atliekų priėmimo ir šalinimo dinamika pagal atliekų srautus Sąvartyne (t)

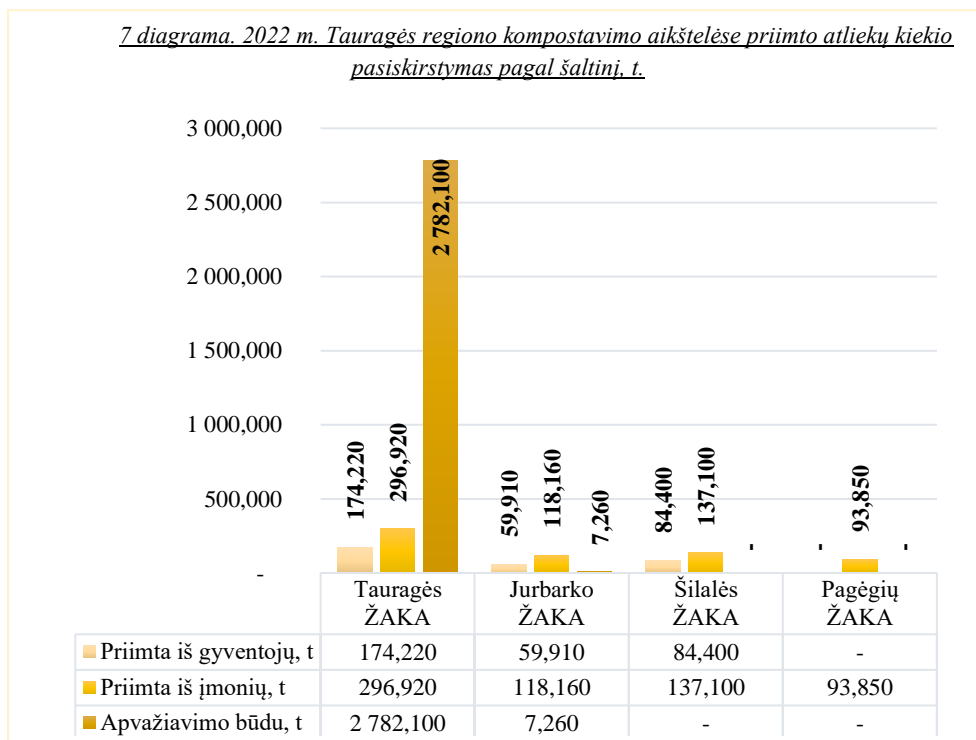
Atliekų rūšys	Priimtos atliekos (t)	Pašalintos atliekos (t)
MKA/po rūšiavimo (19 12 12)	19 540,700	6 934,56
Kitos mechaninio apdorojimo atliekos	635,060	635,060
Didžiosios atliekos	1 164,300	1 164,300
Statybinės atliekos	1 004,580	-
Statybinės medžiagos, turinčios asbesto	702,080	702,080
Gatvių valymo atliekos	239,240	239,240
Grotų atliekos	27,680	27,680
Smėliagaudžių atliekos	21,660	21,660
Pelenai	30,822	30,822
Viso per metus:	23 366,122	9 755,402

Žaliųjų ir bioskaidžių atliekų tvarkymas

Bendrovės eksploatuojamose 4 -iose ŽAKA 2022 m. priimta 3 753,920 t. žaliųjų atliekų, iš jų:

- ✓ 3253,240 t. priimta į Tauragės ŽAKA;
- ✓ 185,330 t. priimta į Jurbarko ŽAKA;
- ✓ 221,500 t. priimta į Šilalės ŽAKA;
- ✓ 93,850 t. priimta į Pagėgių ŽAKA.

7 diagrama. 2022 m. Tauragės regiono kompostavimo aikštelėse priimto atliekų kiekio pasiskirstymas pagal šaltinį, t.

Žaliosios atliekos iš gyventojų 2022 m. buvo priimamos nemokamai. Juridiniams asmenims yra nustatytas 22,75 Eur/t (be PVM) žaliųjų atliekų priėmimo įkainis (2021 m. birželio 23 d. UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centro direktoriaus įsakymas Nr. V-35 „Dėl žaliųjų atliekų kainos nustatymo“).

Analizuojant žaliųjų atliekų kiekio pasiskirstymą pagal šaltinį, matyti, kad ŽAKA 2022 m. priimta 3 753,920 t žaliųjų atliekų, iš jų:

- ✓ 318,530 t priimta iš gyventojų;
- ✓ 646,030 t priimta iš juridinių asmenų;
- ✓ 2 789,360 t priimta iš atliekų vežėjų, kurie surenka žaliąsias atliekas iš gyventojų apvažiavimo būdu.

2022 m. pateikta statistika rodo, kad apie 74 proc. žaliųjų atliekų į Tauragės regiono ŽAKA pristatė atliekų vežėjai. Pažymėtina, kad apvažiavimo būdu surinktos žaliosios atliekos iš Jurbarko, Šilalės ir Pagėgių miestų gyventojų buvo pristatytos į Tauragės ŽAKA. Juridinių asmenų į regiono ŽAKA pristatytos žaliosios atliekos sudarė apie 17 proc., gyventojų apie 9 proc.

Žaliųjų atliekų tvarkymo metu gaunamas produktas – kompostas. 2022 m. pagaminta 2 198,360 t komposto, kurio 22,320 t perduota nemokamai ir 546,240 t perduota juridiniams ir fiziniams asmenims.

Nepavojingų ir pavojingų atliekų tvarkymas

2022 m. TRATC eksploatuojamose Tauragės, Jurbarko, Šilalės ir Pagėgių didžiųjų atliekų surinkimo aikštelėse (toliau – DASA) priimta 1 171,638 t atliekų, iš jų:

- ✓ 444,986 t priimta į Tauragės DASA;
- ✓ 403,835 t priimta į Jurbarko DASA;
- ✓ 244,293 t priimta į Šilalės DASA;

✓ 78,524 t priimta į Pagėgių DASA;

4 lentelė. 2022 m. Tauragės regiono DASA priimto atliekų kiekio pasiskirstymas pagal šaltinį, t.

Priimamų atliekų pavojingumas	Tauragės DASA		Jurbarko DASA		Šilalės DASA		Pagėgių DASA	
	Gyventojai	Įmonės	Gyventojai	Įmonės	Gyventojai	Įmonės	Gyventojai	Įmonės
Pavojingos (t)	20,129	8,658	10,279	0,865	16,953	0,836	5,953	0,210
Nepavojingos (t)	403,498	12,701	375,812	16,879	223,693	2,811	71,696	0,665

Analizuojant priimtus į DASA atliekų kiekius reikia paminėti, kad 2022 m. buvo pristatyta 1 107,755 t nepavojingų atliekų (iš jų 1 074,699 t pristatė gyventojai, 53,314 t – įmonės) ir 63,883 t pavojingų atliekų (iš jų 53,314 t pristatė gyventojai, 10,569 t – įmonės).

Pateikta statistika rodo, kad daugiausiai atliekų, t. y. 444,986 t priimta į Tauragės DASA, į kurią 423,627 t atliekų pristatė gyventojai ir 21,359 t – pristatė įmonės. Mažiausias kiekis atliekų pristatytas į Pagėgių DASA, kurioje priimta 78,524 t atliekų, iš jų 77,649 t pristatė gyventojai ir 0,875 t pristatė įmonės.

Gyventojų aktyvumas pristatant atliekas į DASA, žiūrint pagal atskiras Tauragės regiono savivaldybes nesiskiria. Visose keturiose savivaldybėse veikiančiose DASA daugiausiai atliekų pristato fiziniai asmenys, t. y. gyventojai. Taip pat iš pateiktos lentelės matyti, kad tiek įmonės, tiek gyventojai į DASA daugiausiai pristato nepavojingas atliekas. Nepavojingų atliekų priėmimo kategorijoje dominuoja naudotos automobilių padangos, didžiosios atliekos (baldai), statybos ir griovimo atliekos, autoplastikai, langinis stiklas.

Pateikta lentelė rodo, kad į DASA daugiau pavojingų atliekų priimama iš gyventojų nei iš juridinių asmenų. Pavojingų atliekų, surinktų DASA, kategorijoje dominuoja nebenaudojama elektros ir elektroninė įranga, pavojingomis medžiagomis užterštos pakuotės, šaldytuvai ir kita šaldymo įranga, dienos šviesos lempos, tepalo, kuro, oro filtrai.

Apžvelgiant Tauragės, Jurbarko, Šilalės ir Pagėgių DASA veiklos analizę, galima daryti išvadą, kad fiziniai asmenys aikštelių teikiamomis paslaugomis naudojasi ženkliai dažniau nei juridiniai asmenys.

Žiedinė ekonomika - pakartotinis daiktų panaudojimas

2018 m. pabaigoje TRATC pradėta nauja veikla - daiktų pakartotinis naudojimas arba jų rengimas pakartotinai naudoti. Bendrovės DASA esančiuose pakartotinio naudojimo pastatuose priimami drabužiai, namų tekstilė, laisvalaikio, sporto prekės, namų apyvokos, interjero gaminiai, baldai, patalpų remonto atliekos, smulki/vidutinė EEĮ, vaikų priežiūros reikmenys, avalynė, žaislai ir t.t. 2022 m. fiziniams ir juridiniams asmenims perduota pakartotinai naudoti 46,155 t įvairių daiktų.

Senų sąvartynų ir šiukšlynų priežiūra po uždarymo

TRATC 2022 m. vykdė Ližių, Šidagių, Paneročio, Skirsnemuniškių, Smukučių, Plaušvarių uždarytų sąvartynų priežiūrą bei aplinkos monitoringo stebėseną.

2022 metais buvo vykdomas poveikio aplinkai monitoringas pagal kiekvienam sąvartynui parengtas ir su atsakingomis institucijomis suderintas aplinkos monitoringo programas. Monitoringo

tikslas - keletą metų sekti uždarytų sąvartynų įtaką požeminio vandens būklei, kad būtų galima laiku imtis prevencinių priemonių galimo vandens teršimo atveju. Pagrindinės monitoringo kryptys - vandens lygio matavimas; vandens cheminės sudėties tyrimai. Detalesnė informacija apie uždarytų sąvartynų monitoringo rezultatus ir teikiamas išvadas skelbiama Bendrovės internetinėje svetainėje adresu: www.uabtrac.lt.

2.2.2. Aplinkosauga

2022 m. aplinkosaugos ir kitos institucijos atliko 6 patikrinimus, kurių tikslas buvo išsiaiškinti, kaip laikomasi aplinkos apsaugos, teisinės metrologijos, monitoringo vykdymo kontrolės reikalavimų TRATC eksploatuojamuose objektuose.

Užtikrinant, kad būtų išvengta šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo į orą bei vykdant išduoto taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimo reikalavimus Sąvartyne 2021 baigta įrengti dujų surinkimo sistema.

Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plane didžiulis dėmesys skiriamas atliekų prevencijai, kuriame numatytos priemonės, skatinančios atliekų prevenciją. Dauguma priemonių įgyvendinamos tik per visuomenės informavimą bei švietimą. Visuomenės informavimo ir švietimo svarbą atliekų prevencijos ir tvarkymo srityje parodo faktas, kad ši veikla yra įtraukta į Europos Sąjungos 2021-2027 finansuojamų veiklų sąrašą.

UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras, įvertindamas visuomenės informavimo ir švietimo svarbą, kasmet skiria vis daugiau savo biudžeto lėšų švietimo priemonėms. 2022 metų biudžete visuomenės informavimui buvo numatyta 9500 Eurų. Šiomis lėšomis buvo vykdomos viešinio priemonės: vietos spaudoje publikuojami straipsniai apie atliekų prevenciją bei tvarkymą, apie rinkliavos mokesčio už komunalinių atliekų tvarkymą pokyčius, dalyvaujama Atliekų kultūros egzamino projekte, TV laidose. 2022 m. buvo sukurti ir viešinami reklaminiai - informaciniai klipai apie TRATC objektus bei ten priimamas atliekas. Visomis žiniasklaidos priemonėmis informuojama apie vykdomas atliekų surinkimo akcijas, įgyvendinamus projektus ir jų naudą visuomenei. Kaip ir kasmet buvo vykdomas aplinkosauginis švietimas regiono ugdymo įstaigose. Gyventojams platinama informacija apie rūšiavimą, mokesčio pokyčius bei kita aktuali informacija (skrajutės kartu su mokėjimo pranešimais, lipdukai ant konteinerių).

Siekiant užtikrinti kokybiškesnio pirminio atliekų rūšiavimo, vykdoma sustiprinta kontrolė taikant įvairias prevencijos priemones: *kontroliniai patikrinimai, informacijos sklaida, vaizdo kamerų stebėjimas ir pažeidėjų drausminimas*.

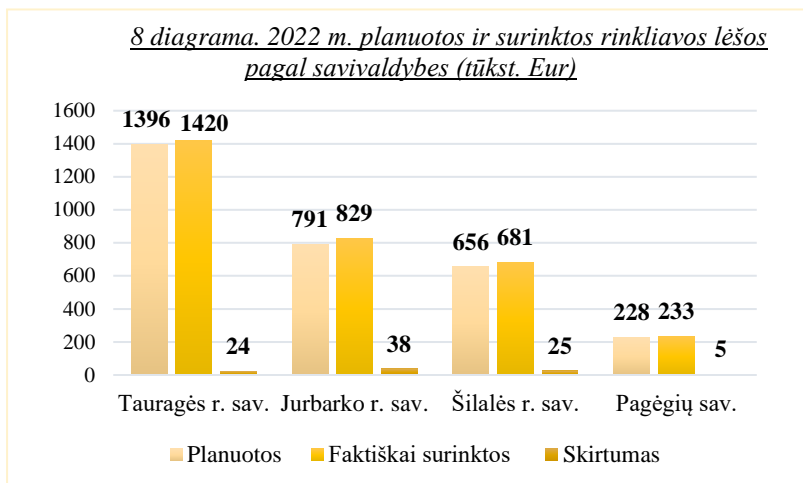
2.2.3. Vietinės rinkliavos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą administravimas

Bendrovė, vykdydama Vietinės rinkliavos įmokos Savivaldybių teritorijose administravimo funkcijas, 2022 m. formavo ir siuntė mokėtojams skolos bei mokėjimo pranešimus. Iš viso TRATC duomenų bazėje 2022 m. buvo registruoti daugiau nei 48 tūkst. Tauragės regiono mokėtojų. Iš jų 9 668 (20 proc. nuo visų mokėtojų) mokėtojams Vietinės rinkliavos mokesčio duomenys buvo teikiami elektroniniu būdu.

TRATC teikė konsultacijas Vietinės rinkliavos mokėtojams, nagrinėjo prašymus dėl nekilnojamo turto objektų atleidimo nuo rinkliavos mokesčio, gyvenančių asmenų skaičiaus tikslinimo, nekilnojamo turto objektų paskirties keitimo ar įtraukimo į netinkamą naudoti objektų

kategorią, lengvatų suteikimo, atliekų kiekio deklaravimo, duomenų tikslinimo ir kt. klausimais. Iš viso 2022 m. Bendrovės Rinkliavos skyriaus darbuotojai priėmė ir išnagrinėjo 3315 Tauragės regiono Vietinės rinkliavos mokėtojų pateiktus prašymus.

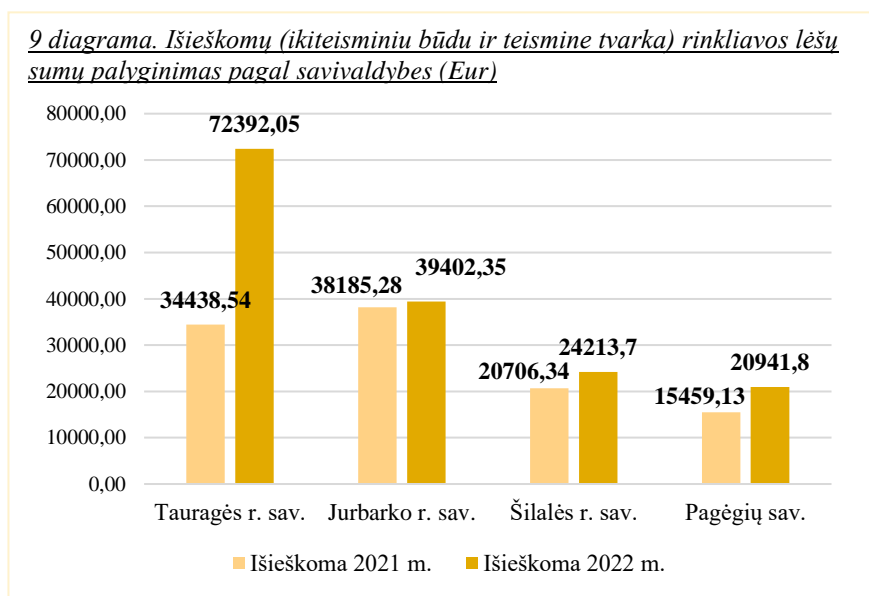
2022 metais planuota surinkti 3071 tūkst. Eur Vietinės rinkliavos mokėtojų lėšų, faktiškai surinktos Vietinės rinkliavos mokėtojų lėšos sudarė 3163 tūkst. Eur. Lyginant planuotas ir faktiškai surinktas rinkliavos lėšas, galima teigti, kad Bendrovės vykdomas nuoseklus ir nepertraukiamas skolų išieškojimas 2022 m. leido papildomai surinkti 92 tūkst. Eur.

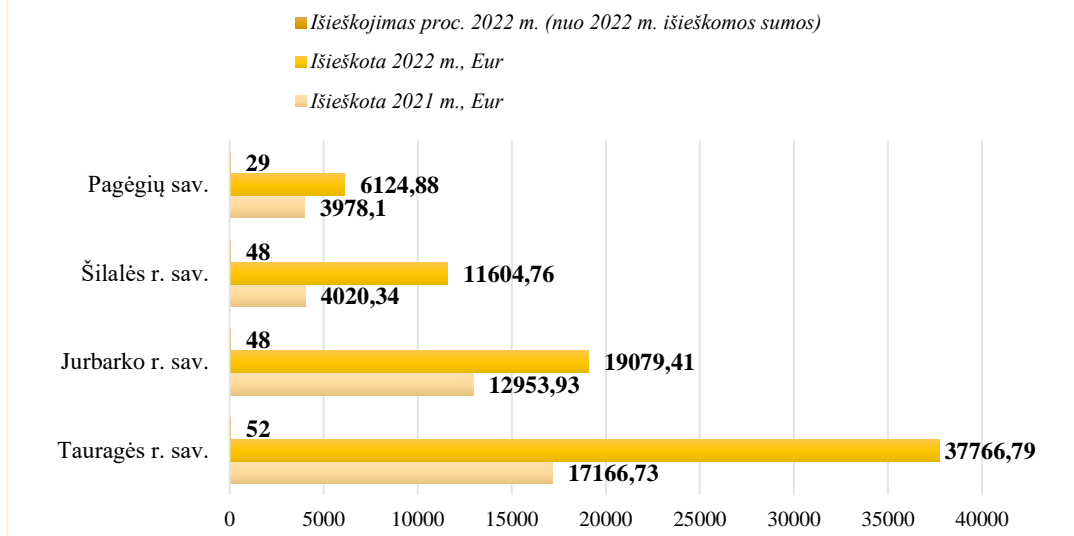
Informacija apie nesumokėtų Vietinės rinkliavos įmokų išieškojimą

2022 m. Bendrovė pradėjo 1 842 (2021 m. - 1 297) skolų išieškojimo procedūras dėl nesumokėtų Vietinės rinkliavos įmokų Tauragės regione (Tauragės, Jurbarko, Šilalės rajonų ir Pagėgių savivaldybių teritorijos). Bendra išieškamų Vietinės rinkliavos įmokų skolų suma sudarė 156 950 Eur (2021 m. - 108 790 Eur). Pagal pradėtas skolų išieškojimo procedūras 2022 metais Vietinės rinkliavos mokėtojai sumokėjo 74 575,84 Eur (2021 m. - 38 120 Eur).

2022 m. skolų išieškojimas iš rinkliavos mokėtojų buvo vykdomas per antstolį iš 625 mokėtojų, iš jų: 147 buvo perduoti 2022 m.

10 diagrama. Išieškotų rinkliavos lėšų sumų ikeisminiu būdu ir teismine tvarka palyginimas pagal savivaldybes (Eur)

2.2.4. ES projektai

Bendrovė kartu su Tauragės regiono savivaldybėmis baigia įvykdyti projektą „Tauragės regiono komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ Nr. 05.2.1-APVA-R-0008-71-0002, kuriuo siekta išplėtoti rūšiuojamojo atliekų surinkimo ir paruošimo naudoti pakartotinai infrastruktūrą regione. Bendra vykdomo projekto suma yra 3 020 256 Eur be PVM. Įrengtos požeminės ir antžeminės konteinerių aikštelės, pastatyti DASA aikštelėse pastatai, skirti pakartotinio naudojimo atliekoms laikyti.

Šiuo metu UAB „Apastata“ regioninio sąvartyno teritorijoje vykdo pastato, skirto atliekų paruošimui naudoti pakartotinai, statybos darbus. Sutarties suma su papildomu finansavimu – 312.828,42 eurų su PVM. Darbai turi būti baigti 2023 m. kovo mėn.

2 pav. Pastatas Sqvartyne, skirtas pakartotinio naudojimo daiktams laikyti

3 pav. Požeminių konteinerių aikštelė

4 pav. Lėtaeigis smulkintuvas

5 pav. Komposto kaupų audeklo vyniotuvas

6 pav. Būgninis sijotuvus

2021 m. kovo 31 d. su Aplinkos projektų valdymo agentūra pasirašyta finansavimo sutartis dėl projekto „Tauragės regiono maisto/virtuvės, įskaitant ir žaliųjų, atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ Nr. 05.2.1-APVA-R-0008-71-0003 įgyvendinimo. Numatytos investicijos už 908 823 Eur be PVM, iš jų ES dalis (85 proc.) sudaro 772 499 Eur be PVM ir projekto kofinansavimo dalis (15 proc.) – 136 234

Eur be PVM. AM projekto veikloms skirtas papildomas finansavimas ES (85 proc.) – 372 568 Eur be PVM, kofinansavimo dalis (15 proc.) – 65 747 Eur be PVM. Visa suma – 438 315 Eur be PVM. Projektas MVA atskirai

surinkti ir tvarkyti. Įgyvendinant projektą TRATC įsigijo technikos, kuri reikalinga MVA (įskaitant žaliąsias atliekas) apdorojimo procesui užtikrinti bei planuoja statyti pastatą su stogine. 2022 m. buvo nupirkta

smulkintuvas MVA ir ŽA, medinių baldų, minkštųjų baldų dalių, spyruoklinių čiužinių, medienos atliekų, padangų ir panašaus tipo atliekų smulkinimui. Taip pat įsigyti sijotuvus ir komposto kaupų uždengiamojo audinio vyniotuvas, būtini MVA apdorojimo procesui.

2022 m. buvo parengtas „Tauragės regiono maisto/virtuvės, įskaitant ir žaliųjų, atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ techninis projektas. 2022 m. lapkričio mėn. buvo paskelbtas supaprastintas atviras pirkimas dėl rangovo parinkimo atlikti statinio su stogine, skirtų MVA apdorojimui, statybos darbus. Projektas turi būti įgyvendintas iki 2023 m. pabaigos.

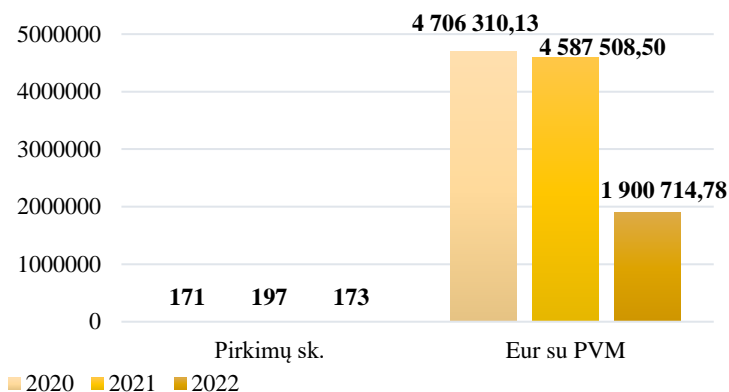
2.2.5. Viešieji pirkimai

2022 m. įvykdyti 173 viešieji pirkimai, kurių vertė – 1 900 714,78 Eur su PVM.

Vertinant sudarytas sutartis, išskirtinas atliekų rūšiavimo linijos pirkimas, kurio vertė 254 100,00 Eur su PVM.

Apibendrinant duomenis apie įvykdytus viešuosius pirkimus 2022 metais galima daryti išvadą, kad sudarytos

11 diagrama. Įvykdytų pirkimų skaičiaus ir sumų palyginimas

sutartys leido Bendrovei tinkamai vykdyti Koncesijos sutarčių pagrindu nustatytas komunalinių atliekų sistemos administratoriaus funkcijas Tauragės regiono savivaldybių teritorijose.

3. SVARBIAUSI ĮVYKIAI PO FINANSINIŲ METŲ PABAIGOS

Siekiant sukurti veiksmingesnį ir skaidresnį komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų apmokestinimo modelį, 2023 m. VERT reguliuos ir tvirtins dalį Tauragės regioninės komunalinių atliekų tvarkymo kainos, o kitą dalį tvirtins pačios Savivaldybių tarybos.

Siekiant efektyviau eksploatuoti Sąvartyne esamus filtrato valymo įrenginius bei atsižvelgiant į 2022 m. atliktoje studijoje Švedijos specialistų pateiktus pastebėjimus ir rekomendacijas, Sąvartyne planuojama rekonstruoti ir atnaujinti esamus valymo įrenginius.

Siekiant vietinės rinkliavos mokėtojams suteikti daugiau patogumo ir paprastumo, 2023 m. pradžioje:

- atnaujinta Vietinės rinkliavos mokėtojų savitarnos svetainė suteikiant mokėtojams galimybę atsiskaityti už teikiamas paslaugas per Paysera mokėjimų platformą;
- pasiūlyta alternatyva mokėtojams mokėjimus atlikti per specializuotą mokėjimų platformą www.vienasaskaita.lt.

4. BENDROVĖS VEIKLOS PLANAI IR PROGNOZĖS

Siekiant įgyvendinti Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021 – 2027 m. plane iškeltus uždavinius bei užtikrinti kokybišką viešųjų interesų tenkinimą atliekų tvarkymo srityje planuojamos priemonės:

- Atliekų prevencijos ir tinkamo tvarkymo namų ūkiuose skatinimas:
 - ✓ plėsti tinkamų pakartotinai naudoti daiktų keitimosi infrastruktūrą (*remonto dirbtuvių Sąvartyne įveiklinimas, pakartotiniam naudojimui tinkamų daiktų surinkimo stotelių plėtra*);
 - ✓ aktyvinti pakartotinio daiktų dalinimosi veiklą (*platesnis informacijos viešinimas visomis informacijos priemonėmis*);
 - ✓ visuomenės švietimo akcijų organizavimas atliekų prevencijos klausimais;
 - ✓ gyventojų aprūpinimas kompostavimo dėžėmis.
- Rūšiuojamojo atliekų surinkimo skatinimas bei esamos infrastruktūros išplėtimas:
 - ✓ Tekstilės atliekų surinkimo plėtra (*papildomų konteinerių įsigijimas*);
 - ✓ Antrinių žaliavų ir pakuočių surinkimo konteinerių plėtra;
 - ✓ Bioskaidžių atliekų (*tame tarpe maisto/virtuvės atliekų*) surinkimo konteinerių plėtra;
 - ✓ Kompostavimo dėžių ind. valdoms pirkimas;
 - ✓ DASA plėtra bei esamų aikštelių modernizavimas (*ašinių svarstyklių įrengimas, plastiko smulkinimo įrenginių įsigijimas, sunkvežimio įsigijimas aikštelių aptarnavimui*);
 - ✓ ŽAKA plėtra (*esamų aikštelių išplėtimas, stoginių įrengimas, papildomos technikos įsigijimas (krautuvų, automobilinių svarstyklių, šakų ir medienos smulkinimo ir komposto pakavimo įrenginių įsigijimas)*);
- Maisto/virtuvės atliekų surinkimo ir apdorojimo infrastruktūros įdiegimas Tauragės regione (*ŽAKA aikštelės išplėtimas, atliekų apdorojimo įrenginių su pastatais ir įrengimais statyba*);
- Stambiagabaričių atliekų rūšiavimo, perdirbimo bei paruošimo pakartotinai naudoti aikštelės su stogine įrengimas, papildomos technikos ir įrangos įsigijimas (*konteineriai, presavimo įrenginys, putplasčio apdorojimo sistema*) Sąvartyno teritorijoje;

- Modernizuota ir išplėsta esama biologinių atliekų apdorojimo aikštelė Šavartyne.
- Kiti planai:
 - ✓ ieškoti galimybių Šavartyno dujas panaudoti elektros ir/ar šilumos energijai išgauti;
 - ✓ įrengti saulės jėgainę ant Šavartyne esančių pastatų, išgautą energiją panaudojant savoms reikmėms;
 - ✓ siekiant sutaupyti Vietinės rinkliavos mokėtojams formuojamų mokėjimo pranešimų spausdinimo ir išnešiojimo išlaidų sąnaudas planuojama ir toliau tęsti aktyvų skatinimą vietinės rinkliavos mokėtojų naudojimąsi elektroninėmis paslaugomis (e. savitarna) bei vietinės rinkliavos mokėjimo pranešimų gavimą elektroniniu būdu.

5. FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS

5.1. Finansinės rizikos valdymo tikslai

Rizikos valdymo politika reglamentuoja įmonės valdymą, sprendimų priėmimą ir vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo procesą. Rizika – įvykių, kurie gali daryti neigiamą arba teigiamą įtaką Bendrovės veiklai (*strategijos įgyvendinimui, finansiniams rezultatams, aplinkai, darbo saugai, reputacijai*), galimybė.

Bendrovė valdydama savo veiklos rizikas, kelia sau tokius pagrindinius tikslus:

1. Išvengti arba sumažinti galimų grėsmių, turinčių neigiamą įtaką Bendrovės ilgalaikių tikslų pasiekimui;
2. Laiku identifikuoti ir teikti informaciją apie galimas rizikas, kad būtų galima išanalizuoti ir parengti tinkamas atsako priemones, padedančias sumažinti neigiamą poveikį įmonės tikslų pasiekimui;
3. Sumažinti įmonės veiklos priklausomybę nuo galimų neigiamų ateities pokyčių ar įvykių, minimizuojant galimus kaštus ir nuostolius;
4. Nuolatos stebėti rizikos veiksnių pasikeitimus ir jų galimą įtaką įmonės viduje ir išorėje bei laiku ir reguliariai informuoti apie tai įmonės valdymo organus, savivaldybes bei kitas organizacijas.

Valdant rizikas, Bendrovėje laikomasi principų, kurie tiesiogiai prisideda prie Bendrovės strategijos įgyvendinimo ir veiklos tikslų pasiekimo bei veiklos gerinimo.

Siekama, kad rizikų valdymo tikslai bei veiksmai būtų efektyvūs, o rizikų valdymo priemonėms skirtos lėšos būtų paskirstytos racionaliai ir ekonomiškai pagrįstai. Rizikų valdymas turi būti paremtas patikimais duomenimis, stebėjimu, patirtimi ir ekspertiniu vertinimu.

Labai svarbus savalaikiškumo principas, kuris reiškia, kad įmonės vadovybė, savivaldybės ir kiti atsakingi asmenys turi būti laiku ir tinkamai informuoti apie nustatytas rizikas, jų valdymo priemones bei įtraukti į rizikų valdymo procesą.

TRATC valdyme ypatingą vietą užima finansinė rizika, kurios esmė – tikimybė patirti finansinių nuostolių dėl kitos sandorio šalies nesugebėjimo vykdyti įsipareigojimų, dėl ko Bendrovė neturės ar nesugebės reikiamu laiku gauti finansinių išteklių įvykdyti priimtus finansinius įsipareigojimus.

2022 metais Bendrovė, vertindama galimas finansines rizikas, ėmėsi kai kurių veiksmų jas suvaldyti. Tačiau finansinės rizikos valdymas neturint resursų ir pakankamai priemonių – sudėtinga užduotis.

Pagrindinis įmonės tikslas 2022 metais buvo pasiekti, kad įmonė metus užbaigtų nenuostolingai. Rizika nepasiekti šio tikslo buvo didelė, todėl kaip ir kiekvienais metais savivaldybių

taryboms buvo pateiktas siūlymas patvirtinti perskaičiuotą atliekų sutvarkymo kainą. Tačiau savivaldybės to nepadarė, įmonės veikla tapo nuostolinga, ypač apyvartinių lėšų trūkumas padidino skolas tiekėjams ir paslaugų teikėjams.

Siekiant pagerinti bendrovės finansinę būklę ir dėl to gauti daugiau galimybių pasiskolinti lėšų iš kredito įstaigų, buvo naujai įvertintas ir perkainuotas nekilnojamas turtas.

Dėl to Bendrovė galėjo savalaikiai atsiskaityti su valstybinėmis įmonėmis (VMI, Sodra), bei dalinai dengti kreditorinius įsiskolinimus (Turto bankas, AB „Kauno tiltai“, banko palūkanos).

5.2. Naudojamos apsidraudimo priemonės

Vertinant galimas finansines rizikas (*nepastovus piniginių srautų judėjimas, savivaldybių vėlavimas pervesti lėšas pagal jų prisiimtus įsipareigojimus, apyvartinių lėšų trūkumas, sutrikęs įmonės atsiskaitymas su kreditoriais, netolygus rinkliavos mokėtojų lėšų surinkimas*), buvo priimti kai kurie sprendimai kaip apsidraudimo priemonės.

Nepastovus piniginių srautų judėjimas labiausiai susijęs su rinkliavos mokėtojams siunčiamų sąskaitų terminais. Didžiausios lėšų įplaukos būna metų pradžioje, vėliau jos mažėja.

Vengiant rizikos nesurinkti skolos ir paskatinti mokėtojus laiku mokėti rinkliavos įmokas, metų eigoje papildomai siunčiami mokėjimo priminimai. Nors tai reikalauja papildomų sąnaudų, tokia apsidraudimo priemonė mažina riziką likti be pagrindinių rinkliavos įplaukų lėšų metų gale.

Savivaldybių vėlavimas pervesti lėšas Bendrovei už atliekų tvarkymo paslaugą glaudžiai susijęs su rinkliavos mokėtojų sumokėtomis lėšomis. Metų pradžioje savivaldybės sukaupia lėšas, vasaros - rudens laikotarpiu šių lėšų poreikis išauga, nes tuo laikotarpiu savivaldybėms pateikiamos didžiausios sąskaitos už sutvarkytus atliekų kiekius.

Norint sumažinti riziką ir paskatinti savivaldybes tinkamai planuoti būtinas lėšas, metų eigoje siunčiamos ketvirčio ataskaitos su duomenimis apie skolų susidarymą, gautas lėšas, atsiskaitymus ir t. t.

Viena iš pagrindinių apsidraudimo priemonių – kasmet perskaičiuojama 1 tonos atliekų sutvarkymo kaina ir siūlymas savivaldybėms, atsižvelgiant į kintančius kaštus, imtis savalaikių priemonių įmonės mokumui subalansuoti. Deja, dažnu atveju į siūlomas priemones nebūna atsižvelgta ir įmonė nuolatos susiduria su finansiniais sunkumais.

Siekiant taupiai naudoti turimas lėšas, kaip viena iš apsidraudimo priemonių buvo sudaryta Mokestinės paskolos sutartis su VMI dėl tolygaus taršos mokesčio sumokėjimo išdėstymo ilgesniam laikotarpiui. Pagal sudarytą grafiką būtinos sumokėti lėšos pervedamos tolygiai metų eigoje, o tai leidžia sutaupyti lėšas panaudoti kitiems mokėjimams.

Mokėjimo grafikas buvo pakoreguotas ir atsiskaitymams su VĮ Turto banku dėl finansinės korekcijos skolos grąžinimo terminų. Susitarus su banku ir pratęsus grąžinimo terminus bei perskirsčius mokėjimo sumas, atsirado galimybė sumažintas skolas sumas panaudoti kitiems finansiniams atsiskaitymams.

Viena iš rizikos apsidraudimo priemonių – turto įvertinimas ir perskaičiavimas. Ši priemonė padeda padidinti įmonės turimo turto vertę, kuri leidžia padidinti ir įstatinio kapitalo dydį. 2021 m. įstatinio kapitalo dydis buvo patvirtintas akcininku susitarimu bei padidintas 10 kartų - iki 2.867.238,00 Eur.

5.3. Bendrovės kainų, kredito, likvidumo ir pinigų srautų rizikos mastas

Pagrindinis įmonės pajamų šaltinis – savivaldybių sumokėtos lėšos už atliekų tvarkymo paslaugą. Kainos dydį už šią paslaugą tvirtina regiono savivaldybių tarybos. Dėl įvairių priežasčių kaina nebūna savalaikiai peržiūrima ir patvirtinama, todėl atskirais periodais susidaro didelio masto rizika likti be tinkamo dydžio apyvartinių lėšų.

Su patvirtinta kaina glaudžiai susijusi rinkliavos dydžių politika. Rinkliavos dydžius taip pat tvirtina savivaldybių tarybos. Rinkliavos įkainių padidinimas mokėtojams visada skausminga priemonė trūkstantiems lėšoms surinkti, todėl dažnu atveju ji atidėliojama. Dėl panašių populistinių veiksmų pirmiausia pažeidžiamas principas „teršėjas moka“, nes savivaldybės nesurenka pakankamai lėšų sąskaitoms už atliekų tvarkymą apmokėti. Atsiranda grėsmė savivaldybių skolos augimui, o tuo pačiu ir įmonės finansinių išpareigojimų nevykdymui. Sumažinti šios rizikos mastą gali tik patvirtinta tinkamo dydžio 1 tonos atliekų sutvarkymo kaina ir ją atitinkantys rinkliavos dydžiai.

Pinigų srautų netolygumas glaudžiai susijęs su išsiųstų sąskaitų rinkliavos mokėtojams ir gaunamų lėšų iš savivaldybių momentu. Dėsningumas, kad rinkliavos mokėtojai pagrindinę lėšų sumą sumoka į savivaldybės sąskaitas metų pradžioje. Tokiu būdu savivaldybės turi sukaupusios didesnę lėšų masę, negu reikia sąskaitoms apmokėti. Metų gale būna atvirkščiai – mokėtojų įnašai būna ženkliai sumažėję, ir savivaldybės sąskaitose pritrūksta pinigų. TRATC toks netolygus piniginių srautų bangavimas pastoviai kelia riziką likti be apyvartinių lėšų.

Vienas tokios rizikos suvaldymo būdų galėtų būti siūlymas apmokėti savivaldybėms sąskaitas kiekvieną mėnesį, nepriklausomai nuo rinkliavos lėšų įplaukų. Nustatyta minimali pastovi suma turėtų būti pervesta į TRATC sąskaitą kiekvieną mėnesį, o likusi suma pervedama su kito mėnesio mokėjimais ir taip balansuojami piniginiai srautai. Tai padėtų užkirsti kelią mokėjimų vėlavimui. Galimybė taikyti tokį atsiskaitymo būdą buvo pateikta apsvarstyti savivaldybėms. Naujo būdo taikymas reikalauja kai kurių solidariai patvirtintų dokumentų koregavimo, todėl tolesnė eiga truks tam tikrą laiką.

Suplanuotas skolų išieškojimo procesas leidžia žinoti, kokiam terminui planuojami skolininkų piniginiai įnašai. Rizika auginti skolą mažėja, o nuolatinė kontrolė leidžia spręsti, kokių papildomų priemonių imtis padėčiai reguliuoti.

Išanalizavus rizikų mastą įsitikinta, kad didėjant rizikai, grynojo pelno tikimybė mažėja, o galimų nuostolių tikimybė didėja. Reikėtų prisiminti, kad rizikos valdymas neturi baigtinio tikslo, tai yra atsinaujinantis ir nuolat modifikuojamas procesas, atsižvelgiant į vidinius aplinkos ir įmonės pokyčius.

Direktorius

Virginijus Noreika